

Quincenas da solidariedade: Unha tarefa compartida

JOSÉ TUVILLA RAYO
MESTRE, COORDENADOR
DO SEMINARIO PERMANENTE
"EDUCACION PARA LA PAZ Y LOS
DERECHOS HUMANOS" DE ALHAMA
DE ALMERIA (ALMERIA).

Este artigo describe o conxunto de actividades de dinamización socio-cultural desenvolvidas nun Colexio Público da localidade andaluza de Alhama de Almería (Almería), en colaboración con diferentes persoas vencelladas a grupos, asociacións e ONGs da bisbarra. Unha entrega moi semellante foi publicada anteriormente no nº 47 da revista irmán *Kikiriki*.

No ano 1998 conmemorouse o decimocuarto aniversario do Seminario Permanente "Educación para la paz y los derechos humanos" de Alhama de Almería (Almería). Xurdiu dentro do Colexio Público "Inmaculada Concepción" en 1985, data na que se propón a participación do centro no Plano de Escolas asociadas á UNESCO, ao que foi adscrito un ano máis tarde. Desde entón véñense desenvolvendo un conxunto de experiencias que comezaron

coa celebración anual do Día Internacional dos Dereitos Humanos (10 de decembro).

Desde o comezo as liñas de traballo deste grupo caracterízanse por:

- A análise das experiencias propias como elemento básico de autoperfeccionamento.

- A organización de actividades de investigación e innovación didáctica dirixidas a estender e promover a idea e a práctica da paz e o respecto dos dereitos humanos nas institucións educativas.

- A concienciación e sensibilización da sociedade nos graves problemas do noso mundo como medio de atopar alternativas.

- A produción de material didáctico, informativo e documental.

Tras catorce anos de funcionamento, o S.P. defínese como grupo coordinador do proxecto de Escola asociada á UNESCO do colexio e como peza fundamental na dinamización socio-cultural. As súas propostas e actividades están orientadas a conseguir os seguintes obxectivos:

- Promover a Educación para a Paz e os Dereitos Humanos nos centros educativos e na sociedade.

- Divulgar os valores ecopacifistas e non discriminatorios, a solidariedade e os dereitos humanos.

- Contribuír á formación inicial e permanente do profesorado na liña dos obxectivos aquí expresados.

© Manuel G. Vicente

– Realizar actividades culturais que contribúan a facer realidade, nas aulas e na sociedade, os valores dunha cultura de paz.

Durante estes anos de existencia téñense sucedido xuntanzas de traballo, análise e presentación de materiais didácticos procedentes de diversas partes do mundo, sesións formativas, asistencia a congresos, encontros, seminarios, participación en programas radiofónicos, participación en actos cívicos e campañas de solidariedade, actividades de correspondencia interescolar e intercambio de información, publicación de artigos en revistas especializadas, elaboración de material audiovisual he escrito, ... Catorce anos que teñen sido un grao sobre outro grao nesa inmensa tarefa de facer da utopía un soño, e do soño un ideal posible.

Quincenas da solidariedade

Desde hai oito cursos e con motivo do Día Escolar da Nonviolencia e a Paz (30 de xaneiro), o SP propón as quincenas de solidariedade que comprenden un conxunto de actividades de dinamización socio-cultural que, impulsadas desde o Colexio, pretenden:

– Desenvolver actividades coordinadas entre os equipos docentes en conformidade cos obxectivos xerais marcados pola reforma educativa e concretados nas finalidades educativas do centro escolar.

– Introducir nos programas escolares aqueles temas de interese mundial relacionados co eixo transversal que nos ocupa.

– Levar a cabo proxectos que desenvolvan os obxectivos contidos no programa “Vivir juntos” da Consellería de Educación e Ciencia da Xunta de Andalucía.

– Impulsar, promover e colaborar con outras institucións, ONGs (Escola Instrumento de Paz) e colectivos sociais (Punto de Unión de Alternativas), campañas de sensibilización e proxectos de dinamización socio-escolar.

As actividades para a celebración das Quincenas de solidarieda-

de están dirixidas anualmente tanto ao centro escolar (no que participa todo o alumnado, dende Educación Infantil ata o primeiro ciclo da ESO, e todo o profesorado), como a sociedade alhameña coa concurrencia dos colectivos, grupos e asociacións da localidade constituídos na Plataforma “Punto de Unión de Alternativas”.

As quincenas e as súas exposicións pretenden que a sociedade:

– Coñeza a cultura e os valores doutras sociedades adoptando actitudes de comprensión, respecto, tolerancia e non discriminación.

– A toma de conciencia de que vivimos nun mundo interdependente e global.

– A sensibilización cos problemas do terceiro Mundo, en especial coa poboación máis pobre e vulnerable. Así, por exemplo, co motivo do ano internacional da erradicación da pobreza, proclamado polas Nacións Unidas, o tema central das actividades foi “Cooperación e participación cos pobos máis pobres do mundo”.

As actividades desenvolvidas durante as chamadas “Quincenas da solidariedade” aglutinan ao seu redor o esforzo non só do Colexio Público na súa totalidade, senón tamén de moitísimas persoas vinculadas a grupos, colectivos, asociacións e ONGs que contribúen en distinto grao a que este proxecto sexa un verdadeiro “facer colectivo”. As Quincenas da solidariedade permiten encarnar o ideal común a todas as Escolas asociadas á UNESCO en máis de catro mil centros docentes repartidos por todos os continentes.

Obradoiros para a paz: tarefa colectiva

Cada tarde, ao finalizar a escola, esperan diante da porta da Casa da Cultura “Nicolás Salmerón” máis de 80 nenos e nenas, os máis pequenos acompañados polos seus pais ou nais, para encetar a fabulosa tarefa colectiva de construír a paz. As nenas e nenos acuden con fidelidade á convocatoria porque

no obradoiro anterior non só aprenderon a facer unha flor, senón sobre todo, porque tiñan saboreado a doce sensación de construír en grupo, de crer na idea –como ten escrito B.Benson– de que “é importante entender que se cada un de nós é perfecto, o mundo será perfecto. Se somos crueles, falsos ou egoístas, o mundo tamén o será. Se cada grao de area dunha praia é negro, a praia será negra. Se os graos son dourados, a praia será dourada. Se cada brizna de herba dun prado é verde, o prado será verde. E se as brizas do prado secan, todo o prado secará. Non podemos ocuparnos de todo o mundo, pero si podemos ocuparnos de nós mesmos. Por aquí debemos comezar. Se cada un se ocupa de si mesmo, o mundo ocuparáse de si mesmo”.

Cos obradoiros non se trata de seguir facendo-escola, senón de facer pobo. Non se trata de facer manualidades, senón de compartir sorrisos, pegamento, palabras e emocións. Non se trata de pechase nunha sala de exposicións para rematar de decorala, senón de sentirse abertos ao mundo, cercanos a outras escolas que desde os paneis invitan coas súas cartas, cos seus debuxos, coas súas fotografías, coas súas palabras, coa súa esperanza compartida. Non se trata de atopar aos nosos amigos e amigas, senón de facer outros novos.

O grandioso destes pequenos e modestos obradoiros ten sido, como teñen dito os nenos e nenas, que “temos aprendido o amor co que se ten feito todo”, “que temos pensado na sorte que temos ao coñecer como viven outros nenos e nenas noutros lugares”, “que temos traballado unidos pequenos e grandes”.

Algunhas outras actividades da quincena da solidariedade teñen sido, ademais das diferentes exposicións de materiais nos que se presentaban os traballos de máis de 30 Escolas asociadas de todas as comunidades e rexións de España, a exposición sobre América cedida por Mans Unidas, o material de

Intermón sobre a Cooperación e os materiais cedidos pola Asociación Mundial pola Escola Instrumento de Paz, entre outras ONGs. Durante máis dun mes o alumnado do centro traballa curricularmente varios materiais de Intermón e outras ONGs adicadas a promover e impulsar proxectos de desenvolvemento.

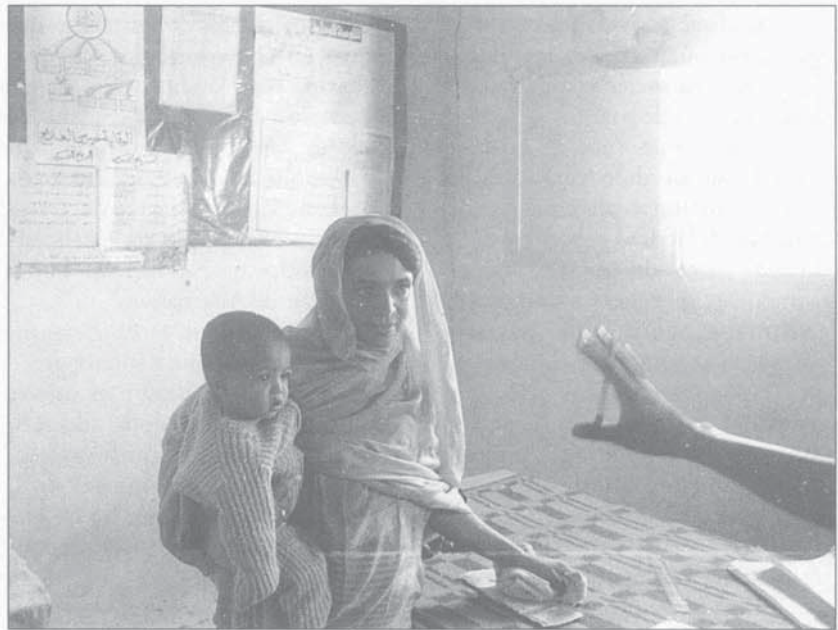
Quincenas de solidariedade: só o principio

Outras iniciativas téñense ido sumando á inicial: Cea da fame, a tradicional tenda da solidariedade, debates, elaboración de manifestos, recolleita de fondos, confección de murais e debuxos, redacción de traballos sobre os contidos da quincena.

As Quincenas non rematan no tempo, xa que o seu efecto prólongase durante todo o curso escolar. Así algunhas aulas (segundo e terceiro ciclo de Educación Primaria) participan no proxecto de educación intercultural "As cores da paz". Dito proxecto ofrece aos mestres das escolas primarias de Italia, Bélxica, Francia, Alemaña e España, e aos nenos/as de 7 a 10 anos das escolas destes países, un percorrido de actividades, xogos educativos, ideas e suxestións que estimulan a reflexionar sobre os temas da identidade, do prexuízo, da discriminación racial, dos estereotipos, etc.

Os materiais deste proxecto internacional son: unha guía didáctica para as educadoras/es, un álbum de clase e un caderno individual. O ffo conductor é o das cores, a chave escollida é o da chave lúdica, activa e creativa: inventar, xogar, construír, debuxar, facer collaxes, ... sós ou en grupo. O proxecto "As cores da paz" editado en Italia ten sido posible gracias á colaboración da asociación Escola Instrumento de Paz, a Associazione per la Pace, o Istituto per gli Studi sulla Multirazzialità (ISMU) e S.O.S Racismo.

As anteriores actividades com-

© Manuel G. Vicente

plétanse, finalizada a quincena, con outras como:

- Participación na Rede de Intercambio Internacional de Traballos Escolares a través do Plano de Escolas Asociadas á Unesco.

- Un grupo de alumnos/as de Terceiro Ciclo de Educación Primaria púxose en contacto con Escolas Asociadas á Unesco de América. Así mesmo, este grupo de alumnos/as desenvolveu durante o mes de abril as actividades contidas no Kit de urxencia de Médicos sen fronteiras e co motivo da cruz de maio montou un stand con traballos realizados por eles/elas que foron vendidos para recadar fondos.

- Varios grupos de alumnos/as elaboraron debuxos e collaxes, dirixidos pola profesora de relixión e participaron no concurso de Mans Unidas.

- Os alumnos/as de 2º ciclo de Educación Primaria recadaron fondos, como cada ano, destinados á campaña de Mans Unidas.

- Elaboración dun xornal escolar monográfico sobre as "Quincenas da solidariedade" e sobre o papel do centro como Escola asociada titulado "Vivir xuntos".

- Algúns ciclos teñen traballado os materiais didácticos de Mans Unidas "Educación para a igualda-

de na diferenza", así como os materiais das maletas pedagóxicas de Intermón e diversos da UNESCO.

- Utilización das maletas pedagóxicas de Intermón.

- A experimentación de materiais da UNESCO.

Outros proxectos

Entre outros proxectos anuais deste grupo de innovación cabe mencionar a campaña "A cultura alhameña pola solidariedade", que, iniciada no curso pasado, enmárcase dentro da conmemoración do cincuentenario da Declaración Universal dos Dereitos Humanos. Entre as actividades desenvolvidas destacamos: o festival da solidariedade en apoio da ONG Amigos da Patagonia; a edición especial da Declaración Univeral dos Dereitos Humanos e o apoio á marcha contra a explotación infantil.

As Quincenas da solidariedade constitúen accións que permiten aunar esforzos colectivos e momentos privilexiados de encontro entre as institucións educativas, os colectivos sociais de Alhama de Almería e algunhas organizacións non gubernamentais para o desenvolvemento e son motor indiscutible de dinamización sociocomunitaria.